

boko 63 nan d. 20
1991 SAN KALO SABANAN

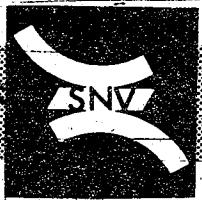
Jekabaara

Jamana Okela ceman nia musiman kunnafonisben

Faamuya Yiriwaton

JAMANA SOROFÉ
Donniya ni faamuya jensen baranin

Dakunw

nc 2
Kunnafoni tan SIDA kan

nc 3
Faso kelen - kan tan !

nc 4
Sikaso kooricikeda

nc 5
"Siwa" sigikun

nc 6
Ka bo Fasamana

nc 7
Duguw jirifentoro

nc 9
Ofisi ka 1990 san malogosi
taben

nc 10
Malogosimasin jekuluw

nc 11
Maananegon ani Poyi

nc 12
JAMANA SOROFÉ
Donniya ni faamuya jensen
baranin

Ka se duguw ma

KUNNAFONI TAN SIDA KAN

3 - SIDA TE BAGA MOGO MA

Dokotoro Fode, aa ne koni sirannen don de, hadamadenw dorogolen don nɔgon na bi !

Jaabi : Eε, nin te sirankun bɔ, Sida ka jugu, nka min ka kan k'an hakili sigi, a bɛ yelema cogoya minw na, olu dɔnnen don.

Sida te min ji fɛ, a te na fijɛ fɛ.

Awa fɛn caman yere bɛ yen minnu b'an ka maaninfinya kɔnɔ, olu si te ke sababu ye ka Sida di mɔgo ma.

Ini Sidato bɛ se ka ji min jifilen kelen na, Sida te se k'i mine.

I bɛ se k'i tegɛ di Sidato ma, o te se ka ke sababu ye ka Sida yelema i fɛ.

Ini Sidato bɛ se ka je negen kelen na, o te se ka Sida yelema i fɛ.

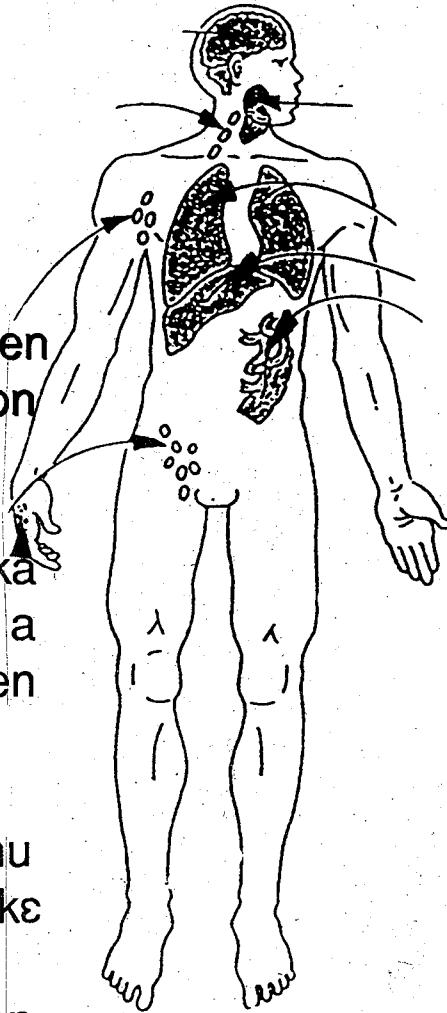
Ini Sidato bɛ se ka je tominen kelen na, o te se ka Sida yelema i fɛ.

Okosɔn siranko te. Bana min ye Sida ye, a minecogow, n hakili la, n da sera olu ma san fɛ.

An ka bi baro bila yan. K'an ben JEKABAARA wɛre.

Dokotoro Fode Kulubali

SIDA bɛ farikolo lakanafɛnw

bɛɛ lafu,

k'a bila bana

cejuguw sagoya la

i n'a fo

"kanseri",

ɛlinicgcscgcs

ani fogofogonbana...

Fililatilen

JEKABAARA boko 60 je 5 la, fili bɛ senefenw dɔw sansongo la. Nin yoro in na, an b'o filiw latilen :

- Koori numan : Kilo kelen songɔ ye d. 17 ye
- Da je sabanan : Kilo kelen songɔ ye d. 15 ye
- Benensi : Kilo kelen songɔ ye d. 25 ye
- Da : Kilo kelen songɔ ye d. 40 ye
- Josi : Kilo kelen songɔ ye d. 25 ye

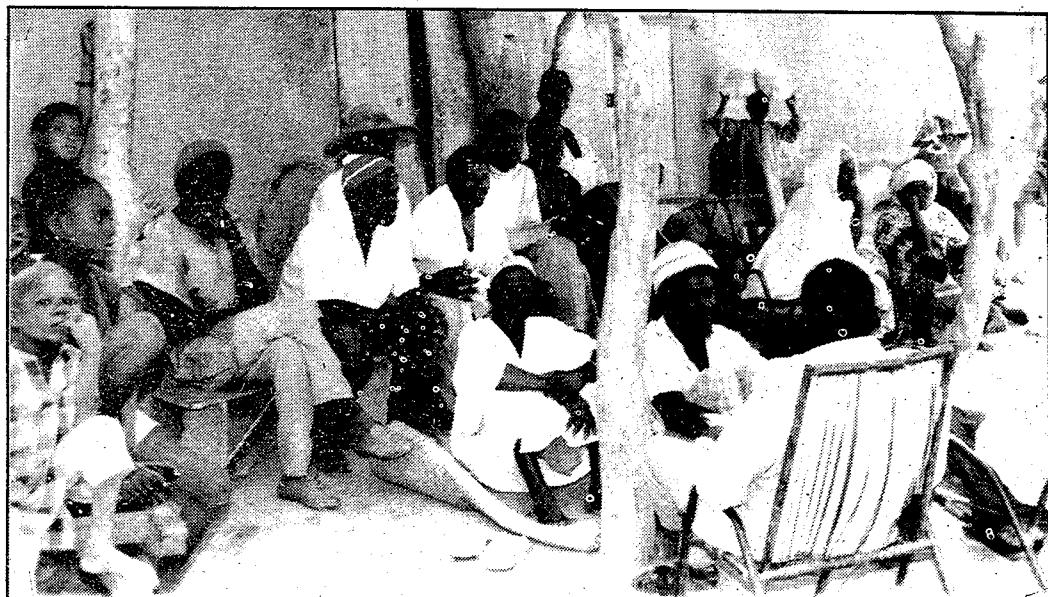
Usumani Guido
MAKOCI feerekalan baarada Kuntigi.

Faso kelen kan Tan !

Mali sigilen bë dalilu saba kan : faso kelen, haju kelen, naniya kelen. O te dō wëre wele kelenya kō, ka siyabolo misen bëe mōn nogon na kabilaba kelen ye, yaasa an jelen na se ka biii fo.

Nka kalanbaa dōw ko ko faso keleyna sarati ye kan kelen fo ye ... O la, anw ka kelenya in dun ? A ko ka file hali bi dë ! Faso kelen, kan tan : Bamanakan, Fulakan, Koroborokan, Burudamekan, Marakakan, Senafoni Minankakan, Bobokan, Kadokan, ani Surakakan. Daamu wa, bōne de ?

An ka Faransi jamana lajetan : a fo Bretonkan ni Baskikan ni Alzasikan ni

Kan ye mogow ka nogonfaamusira fofo ye.

An ka kanw kalanni ka kan ce ni musow bëe ye

Oksitankanw te yen fyew ? Sowyetiki jamana dun ? A fo o fasoba in sigilen te kan bi wooro ni kō kan dë ? Minnu b'an ka kanw lagosi, ka da u caya kan, u bë nin sira fila dō la kelen de jira.

- an k'an césiri tubabukan fe, o de ye kelenya sabatilan ye ;

- wali an ka kan kelen sugandi k'o seben, bëe k'o kalan diyagoya la.

Tubabukan dungew ka kank'a dōn ko an san këmë ye nin ye an bë tubabukan kalan, ka musakabawdon

a da fe, nka hali bi mog 5% (duuru këmë na) dōrōn de bë se k'u magow jenabò kan in na. Faso kan kelen-kelen bëe fobaa ka ca o ye. Hali ni tubabukan ka di an ye, a se te an ye, a nafa ka dogon an kan, barisa kabilia bëe n'a ka faamuyasira don ; faamuya dun te sira soro kan wëre si la, n'a yere ta te. N y'a soro Hamidu MAGASA la ko n'a fôra denmisén ma ko «basa don», Bamananw b'a faamu ko denmisén in kunna ka këne, Tubabuw b'a faamu ko a ka sala !!!

Kan si man kan ka diyagoya coron kabilia tōw kun na. Faso kanw bëe ka kan ka seben, ka yiriwa, ka kedonniya ni faamuya laselan ye a n'e ma. Hali n'u bëe baarali se t'an ye nogon fe, u ka doonin-doonin ta, fo ka taa foori. Kelen bëe soro ka sugandi ka d'o menbaa caya kan, ka d'o fojor caya kan, ka d'o fojor bonya kan magonesiraw la. Bëe be je o la, k'a ke soro yiriwalanba ye, k'o ke mara boliyan ye, k'o ke jamana tōw sirataamanan ye. Ni politiki nemaaw sera a kecogo la : kabilia si te tojón, jamana bonyor si te ye a la.

N'a bora fila la, an ka kanw bëe be fo Farifinna fan wérew fe. N'an y'u yiriwa, o b'an ka benkungoya sementiya, k'an n'o Jamanaw ce nogonfaamu nogoya. Nafa min b'o la, o ma se fo la.

SINSIN MANA KE POLITIKISIRA
JELEN KAN, BÔNE SI TE FASO
KANW CAYA LA.

Abdulayi BARI
JEKABAARA seben nekulukuntigi

Sikaso koɔricikeda

A sigira sen kan 1952-1953 san Tubabuw fe Mali kono.

Odon kanma koɔri dorontun ye fən ye min bə se ka nafa lase senekelema.

O la, tubabu ka demen ka jesin senekelema, o tun ye ka cikelakolidenw sigi u kɔɔ k'u kalan baara kecogo numan na.

Lakoliden kelen lamini tun be taa kubeda fila fo saba la. O tun be taa ben dugu 80 fo dugu 100 ma.

O cikelakolidenw ye feere jini ka geresenekelela, ukadonniya koson, walasa u ka son koɔrisene ma , u ka senefenw ce ma.

Ogerenogonna ma nogoya ; k'o sababu ke lawale lakolidenw y'u segen cogo min koɔrisene ni misidabako la.

Cikelakolidenw sigilen, u ka baara nebilä kera forobaforo ye dugu kono. K'a ta 1952 san fo ka taa a bila 1958 san na .

O waati de la tubabu ciden do, n'o togo tun ye ko : "Piyeri Wigiye", o y'a ka hakilila jira cakeda la, n'o ye ka do fara cikelakolidenw hake kan, min be se k'a to cikelaw be faamuyali soro joona.

O y'a soro yelemai be ka don koɔri cikecogo la dɔɔnin-dɔɔnin, forobaforo y'a sababu ye. cikelakolidenw tun be senekelema dege senekecogo numan na forobaforow kono.

O yelemacogo kura nana ni dugu danadow sugandili ye k'u lakolosi senekecogo numan na cikelakolidenw fe.

O kononna na, hakili nana ni lakolidenw lamini dantigeli ye :

- ni lakolidenkuntigi sigiyɔɔye, n'o ye kafo ye,
- ani marakuntigi sigiyɔɔ n'a dankan.

Sikaso koɔri cakeda kafo sigira sen kan 1974 san. O san kelen kono, cakeda bora tubabubolo kan ka yelema Mali ka bolo kan. 1974 san, kafo-kuntigtun ka kan k'a seko danmayira ke walasa ka koɔrisene ani senekelema ka dɔnko yiriwa.

O kelen, senefenw ka fo-foli nogon kɔ, o nana cikelaw ma.

N'i tun ye Sikaso kafo sanga ni kafo tow ye, i tun b'a soro k'a ka cikeduguw fanba tun ye duguba lamini ye, minnu ka wari-soro-senefenw fanba be bo le kono (nakosene).

Sikaso kafo duuru la, Sikaso y'a la belebele ye. Dugu 173 faralen cikebugudaw kan, olu kolosilen don cikelakolidenw fe.

Dancew - Kɔɔn fe : a be danbo ni Burukina faso ye

- worodugu fe : a be danbo ni Kajolo kafo ye

- tilebi fe : a be danbo ni Nena kafo ye

- kɔɔdugu fe : a be danbo ni Kilela kafo ye.

Fanga bonda sira fe, a tilannen be kubeda 3 ni nogon ce : n'o ye

- Sikaso kubeda

- Lobugula kubeda

- Dandereso Kubeda

A cikekalan faw sigicogo ye :

- cikekalanfaw

- cikekafo

- duguyiriwatɔn kafolen.

- balikukalankafo

- misidogötɔrɔkafo

Olu sinsinnen be cikekafo ni duguyiriwatɔn kafolen kono. Sikaso kafo cakeda baarakelaw ye mogo 51 ye. U tilannen be baaradaw ni nogon ce nin cogo in na :

- kafokuntigi ye yiriwaliton mogo ye.

- kafokuntigi demenaga kelen

- duguyiriwatɔn kafolen nemogɔ kelen

- balikukalan karamogo 5

- cikebolo nemogɔ 27

- dugukolo lakanabaga mogo kelen

- numu kalanfa mogo kelen

- musow ka yiriwali muso-nemogɔ kelen

- Cikemasintigi kalanfa kelen

- misidogötɔrɔ ye mogo 6 ye

- cikeda segesegeba mogo fila.

Se dira nin mogow ma walasa u ka se ka baaraw kolosi sanga ni waati bee la u ka baaradaw kono

- kafokuntigi be taama ni mobili ye
- mogo tow ta ye mobileti ye.

A jira-cogo la kafo jesinnen be yiriwali siratege caman ma :

- k'a ta cike la
- baganmara
- dugu-ji-kɔne
- dugukolo lakanani
- diden lamo
- jége lamo
- nakobaara
- malosene

O yiriwabaaraw labenni n'a segesekeli bee be kafokuntigi bolo, k'a fara a ka baarakelaw ladoncogo kan, an'u ka kalan taabolo minnu sinsinnen don kalan yiriwabolo baarada fe.

A ka kolosili fana be baarada nafolokow n'a sebenkow kan. Cikebolo nemogɔ saba walima 4 be cikefakuntigi ka Mara kono. U be baara ke kafokuntigi ka yamaruya kono baara dilenw kan.

- duguyiriwatɔn kafo : o soro la balikukan kafo. Dugu 6 walima dugu 8 be kafo nogon kan k'o ke duguyiriwatɔn kafo ye. Sandanmadaw kono minnu ye kalanden jolenw soro ka cikebolo nemogɔ nonnabilia cikebaaraw kecogo numan bee la.

O duguyiriwatɔn kafo nemogɔya be balikukalankafo kafokuntigi bolo.

Balikukalankafo : o nemogɔ b'a janto kalan taacogo numan na cikekafo kono. A be kalanforow kolosi.

cikebolo nemogɔ : ale b'i janto senefenw bee lajelen na a ka lamini kono. A be kunnafoniw lase cakeda nemogɔ ni senekelema ma naninya sirilenw kan.

- A be soro-yiriwa-minenw n'u tilan ni laben.

- A be senekeminenw jurukow ni sannifeere laben

MAKOI" Kunnafoni

- A be kafo nemogo ladonniya a ka baara kelenw na.

Misidogotorow : olu ka baara nesinnen be baganw lakanani n'u ka balokow ma : fo ka taa se ew ma.

- Bi bi in na, Sikaso mara taalen be ne fe seneko, baganw ladonni n'u ka baloko, fo ka taa a bila balikukan na. Duguyiriwatōn 44 b'a kono, awa duguw minnu kalanna, n'u ma k'a ye folo, olu ye dugu 35 ye, kolosili kono.

- baaraba kelen be baara kofolenw kan :

- misimara siratege la, were nana 316 dilannen don, yelema donna emara la, senekemisiw mara-cogo numan, misibalo - sene be kela cikedaw la.

ji-ni-kungo : jegelamoyoro dōw labenna senekelaw fe kafo nemogow ka hakili numan kono, i n'a fo : Bama-dugu fate jasa, samogosoni, yaya jasa.

Didenlamo : senekelaw y'o baara

damine sisan, kunnafoni jōnjōn min b'o la, o ye : wogan kura 65 sigilen don ni didenw b'u kono.

Nakosenē : dugu kolosilenw caman be nakosenē ke. A tari hake jatelen be taa tari 200 la.

Dugukolonon kumbenni : dugu 13 y'o baara damine. Kabakurusira dallen be taa kilometere 8 na. ji woyosiraw labennen be dugu caman kono jirisinsan dilannen be taa kilometere 353857 la, jirituru be ka ke yorow ne fe ; forow ni kungow kono dugumogow fe.

Sumanmara jigine kuraw kono: O baara ye nafa lase senekelaw ma, sabu, dugu be se ka tōni hake do san (no) suman labenwaati la, songo duman na. Ni balodese nana, u b'o feere u ni nogon ce songo la min be tōni lase u ma.

numuyabaara : numu kalannenw ye 12 ye. Baarakeminew be 11 bolo.

U be senekē daba nesigi ni minen misenw dilanni ye. U lakolosilen don numu karamogo fe sanga ni waati bee .

senekemasin : masin be cikeda fila de kono Zantigila kafo kono.

sannifeere : O be ke mara ka hukumu kono cakeda ka jekulu sigilen fe, ani duguyiriwatōn.

Santemennen na, sannifeere kōri la, o kera tōni 8145 ani kilo 422 ye.

- Okononnan na, cakeda sannijekulu ye min san o kera tōni 2288 ani kilo 283 ye.

Duguyiriwatōnwe min san, o kera tōni 5857 ani kilo 139 ye. 1990-1991 san sannifeere naniya sirilen kōri la.

Dugu gansanw : tōni 2636
duguyiriwatōn : tōni 8415
mumé 11.051

A kera Sikaso 1991 san kalo fole tile 3

Ngolo Sanogo
Sikaso Cikekafo kuntigi.

Kabini 1985 san, Kaniko ni Tiri fole ni Tiri filanan ye dugukolonon ni jiwoyow kumbennibaaraw damine. K'a sababu ke u ka jatemine ye ko dugu ka sene sorow dogoya sababuba do ye dugukolonon ye. Baganw ka balo fana be ka dogoya bagan hake ma kungo kono.

Dugu ninnu kono, dugukolonon kumbenbaaraw be ke cogoya fila la : forobabaaraw ni cikeda kelen ka baara. Forobabaaraw ye : kabakurunsi raw dali forow ni jiginjinyorow ce, jirituru, jibolisirabaw boli forow ni nogon ce, tasuma kumbensiraw boli kungo kono, jikoronbanbew dilanni, jitonyorow dilanni n'a nogonnaw.

- Cikedaw ka kelen-kelen baaraw ye : forolakanajiriw turuli, jibolisira misenw datuguli forow kono, gakulu nana dilanni, jirituru, tolino godilanw n'a nogonnaw.

Nin waleyaw bee kelen, dugu nana a jatemine ko tineni werew be yen minnu kumbenni fanga te dugu kelen

geleyaw la, bawo bamananw ko : «bolonkōnin kelen te bélé ta». Odugu welelenw ye Nanposela ni Sinsina ani Npereso ye.

Walasa ka baaraw bolodali n'u kolosili nogoya u ni nogon ce, wele bilala baarada fila ma : nininikelaw (DRSPR) ani yiriwalikelaw (MAKOI).

ŋaniya talen in nafa bonya kanma, baarada fila ninnu y'a ye k'a ni demen ka kan bawo a be talikejamanaka t a a b o l o keréñkeréñnenew na : duguw ka yérelayiriwali ani sigidaw ni kungodawlakanani.

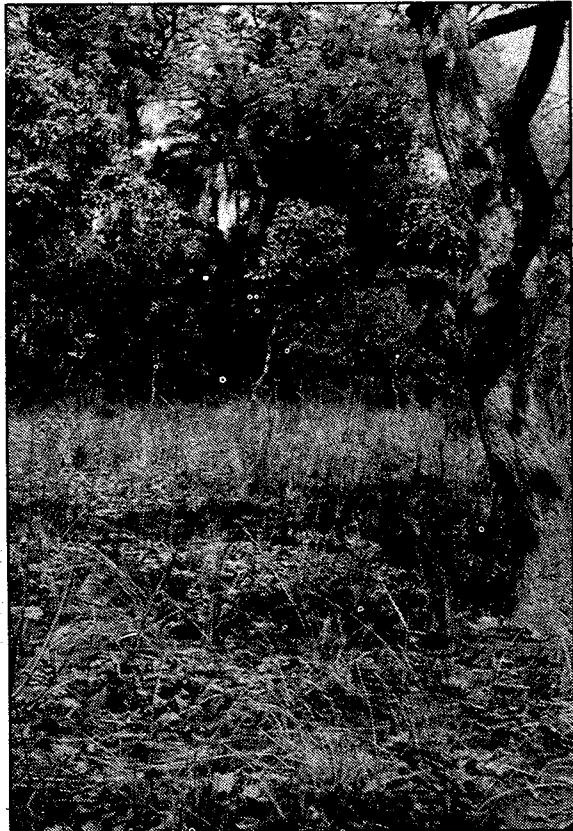
Walasa ka barika don ŋaniya in na, ladili ni kolosiliçekuluba sigira sen kan. Jekulu in sigira baaradaw fe, fen o fen be baara ke ni senekelaw ye : Makoci, «DRSPR», Kucala mara baganna donbaarada ani ji ni kungo kolosi baarada. Jekulu in be ŋogonlaje kalo o kalo, ka hakili di ŋogon ma baaraw taabolo n'u kolosicogo kan,

- ŋogonye caman kera duguw ni ŋogon ce ani duguw ni kolosiliçekulu ce. O ŋogonyew kono, dugu woɔɔ mogow jera k'u ka foroba kungoda tɔgoda ko «SIWAA» mijankakan-na. O koro ye bamanankan na ko «Kungojalan». Tɔgo in dakun ye walasa duguw kelen-kelen bee k'i yere y'a kono, ani bee hakili ka to dugu woɔɔ jekun na. A yera ŋogonye folow sen fe koduguw bee kayɔroba te kolosiliçekulu ka dan ŋaniyalen na. Dan folow ye : ka bo Kucala ka taa Manasira (gudɔrɔn) fe, Bɔbɔ fo Molobala Jamanatigisira koro la ;

- K'a ta Jamanatigisira koro ni Manasira kunbenyɔrɔ la, ka temen Npereso fe, ka dan Nanposela, Bɔbɔ sira koro la ;

- K'a ta Nanposela Jamanatigisira koro ni Bɔbɔ sira koro kunbenyɔrɔ la, ka taa Manasira kunben Sinsina. Duguw y'a jini o danw ka labonya ka se. U yere b'a jatemine u ka kungow be se yɔrɔ minnu na.

- Siwaa duguw ka baara folo bolo-

dalenw ni kolosiliçekulu ye, ka fara baara kɔrowkan, oluye :

1°)-Kungojeni kɔleli : ka kungo-kolosi tasuma kana don ; ni tasuma ye kungo mine, a kana ke mögo kelen wali dugukelen kunko ye, bee ka bo k'a faga. Ni tasuma donbagadonna, a kana dogon, a ka jira, k'a jangi.

2°) - Jiritige danmatemən : Dogofeerelaw balili Siwaa kono ; tolividögö ka ke dogojalan ye ; ka gakulu ŋana dilan sinsin, ka foro kuraw bɔcɔgo juman jensen bee k'a faamu k'a labato, ka jirituru don barika la.

3°) - baganw ka kungoyaala : walasa ka baganw ka dumuniko ŋogoya, yɔrɔ wɛre baganw kana don Siwaa kono ; Siwaa kɔnɔmogow yere ka barika don baganbalosene na ; k'u sinsin bagan kɔrow latuloli kan k'u feere, ka senekemisi lamo k'u feere ; ka mogow waaju, u ka dɔ bo siwaa kono baganw na.

Nin waleyaw daminen Siwaa mögɔwfɛ, baaratɔcaman be kominnu ma ke folo. Siwaa nafa folo ye duguw yere ka se ka baaraba in ŋaniya Je-ka-baara hukumu kono, ani kolosiliçekulu ka cèsiri ni munun walasa ka Siwaa dugu woɔɔ demen, k'u ka kungo lakuraya, k'a lakana.

Siwaa ye misali ye min ka kan ni demen ni ladege ye. Kunnafoñi min mana ke Siwaako la, tuma o tuma, o be na lase JEKABAARA kalanbagaw ma.

Mamadu Sangare
Kaniko Kafoyiriwaton
ŋemogo.

Ka bo Fasamana

Anw fe yan, balikukan damine ni sisani ce, ninan ye o san 13 ye. baara caman be ke anw fe i n'a fo dugukolonon kumbenni, kabakurun sogolon ani kalabalani ni kabakurunsiradilan. Tasumadon kungo la, o te ke anw fe yan. Ni anw ye tasuma ye su fara tile kan, an be wulik'a kumben. Anyemogofolow latɔmo k'u bila o baara kanma. Olu cèsirilen don o baara fe, i n'a fo Sunbala Kulubali ; Tɔtɔ Jara ; Madu Bagayoko, Bakari Kumare. An ka musow fana cèsirilen don cew ko. Samijne mana don cew be tonforo da, u be kɔriforo tari 1,50 da ani no tari 2.

An ka jiriforo ye 1,50 ye.

Anw fe yan, gakulu ŋana sabatili siratege la, an ye musow fana latɔmo o kanma i n'a fo Dasun Keyita, Setu Kulubali, Bugura Fonba ani Buwatu Kumare.

Olu fana cèsirilen don o baara fe. Kalo o kalo u be jatemine ke, n'a te mögɔmin fe o be d. 600 sara. O wari be bila kesu la.

Jiriñenforo be anw fe yan. San o san an be se ka ju 2500 turu jiri la ani ka dɔw feere.

Wari min be sɔrɔ o la o fana be bila kesu la.

Lasine Bagayoko yɔrɔ ka bo Koni senekemisiga la, Fasamana, Fana mara la. Ale ye kalanden jolen ye.

Duguw jiriſenforo

1/ Dugu jiriſenforo ye mun ye ?

Jiriſenforo de don, min ladonni be duguyiriwatōn ka mögo sugandilen bolo. Jiriſenforo in dakun ye dugumögow magojeni de ye jiri misenko la.

2/ Mun na dugu jiriſenforo be da ?

A kanunen don kerenkerennenya na, duguw jiriſenforo ka da MAKOCI ka Fana ni San ani Kucala maraw kono. Fen min ye Bugunin ni Sikaso maraw ye, jiriſenforo in dakunba ye jiriden dumutaw de turuli ye.

Dan be jiriſenforo jiriju hake la, o de kanma, akafisadancebo-jiriwdorōn ſen ka laben u kono (siradalajiriw ni danbojiriw i n'a fo "Nimu", "Kasiya", "Albiziya"), ani jiri minnu be sumu di forobayɔrow ni duw kono (dubalen, mangoro, "albiziya"), ani foroba-jirifanw ni gaw ka jiriforow.

Kosa fe, jiri-den-dumutaw fana be se ka laben jiriſenforo kono.

N'a y'a soro haju ye kenebaw de turuli ye jiri la, i n'a fo kungojirituru, o la nebilabaara werew ka kan ka ke min te jiriſenforo ye, i n'a fo : kene-kandanni ani kungokonojiri falentaw labenni n'u lakanni.

Si ni nere jiriſenforoko sabatili ka gelen, u turuli fana ka gelen. O de kanma aw be feere kerenkerennenw soro o jiriw soro cogo n'u sabatili kan jekabaara ka 1991 san kalo 5n kono.

A kanunen don jiriſenforo ka laben kenyereye labenbaga dō ka bolo kan. Dugu caman kono, mögo be soro jiriko ka di min ye haali.

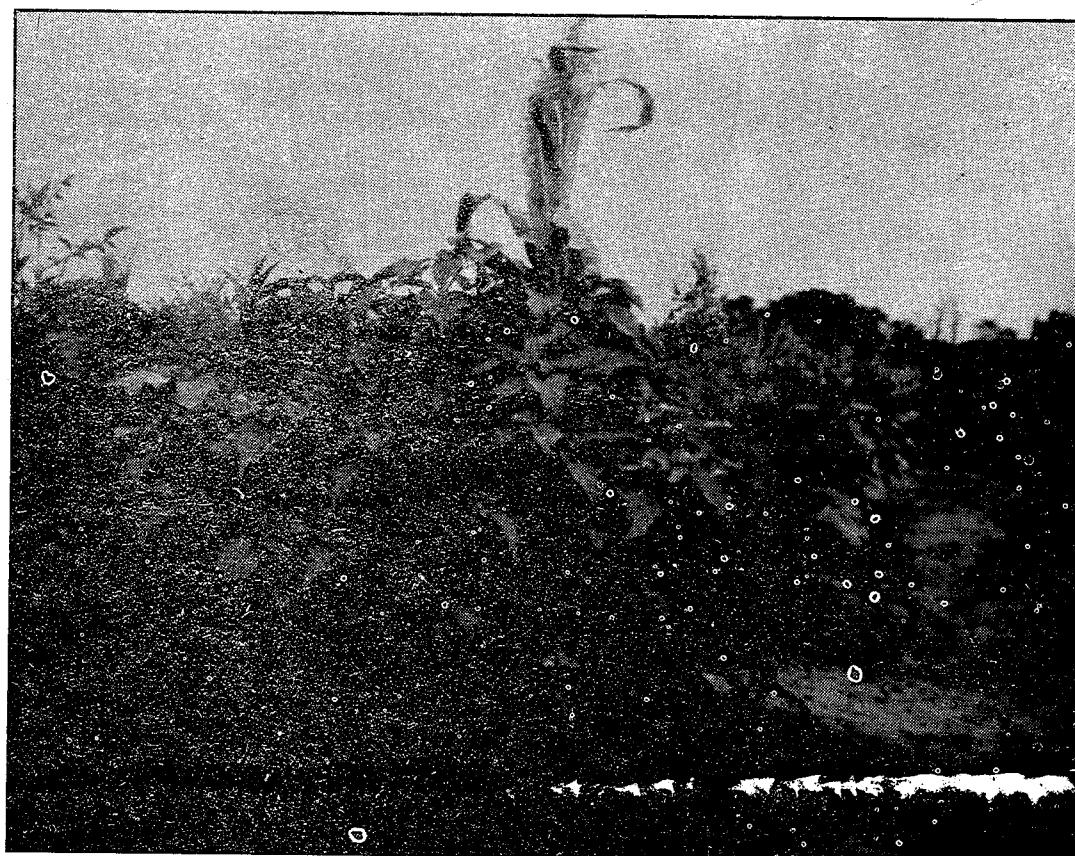
O be ce la, o be muso la. Jiriſenforo ka kan ka bila o tigalamögow de ka bolo kan.

3/ Dugu jiriſenforo baara be laben cogo di ?

A kaca a la, jiriſenforo baara labencogo ni jirituruwaleyacogo dugu fe, o joyoroba be baara ninnu sabatili

Jiri turukun kera a den, walima a suman nofeko ye wo...

... jiri turu nafantan te.

MAKO CI Kunna foni

n'u sabatibaliya la.

Baara folo min ka kan ka ke, o ye dugu magonjiri hake dønni de ye. Cikelaw ni duguyiriwatøn b'u magoneta fo jiri hake n'a suguya la. O la, duguyiriwatøn be baarasira don ani jiriſenforotigi ce, walasa o ka jiri nininew ſenforo da.

Baara filanan y'a ninini ye k'a don jiriſenforotigi be ſenforo in da hukmu min kono : A b'a ke duguyiriwatøn k'a sara de wa, walima a b'a ke joyorfa de kanma dugu ka yiriwali la ?

O k'o, baara minen dow ſoroli ka kan ka sabati duguyiriwatøn fe.

Baara min ka kan ka ke ſenforobaara ne, o de ye foro in ni jiri misenw lakanafeere tigeli ye.

Kun bere te ye jirimisew ſoroli la n'u turuli ma k'a cogo la, ani k'u turulen ladon lakika la. O te tige ye wa ? (N be kunna foni di aw ma jiri turulenw n'u ladoncogo kan jekabaara ka 1991 san kalo 6 n' boko kono.

4/ Duguyiriwatøn ni ſeneyiriwabaarda joyorø ye mun ye dugu jiriſenforo baara la ?

Duguyiriwatøn joyorø y'a la dugumogow labenni ye jiri misen ſoroli n'a turulibaaraw la.

- A be dugu magonanta hake jini k'a don jiriko la ;
- A be dugumogow laben jirisi boli la ſenforo kanma ;

- A be dugumogow laben ſenforo lakananibaaraw la ;

- A be dugumogow laben jirituru ni jiri turulen lakananibaaraw la ;

- A be ladamuni ke ka jesin ſenforo ladonbagaw ma. Ji ni kungo ka lasigiden ani kenelabenna joyorø de ye baarakelaw kalanni n'u lafaamuyali ye baara siratege la. Ni geleyá b'a fe ka don ſenforo ſoroko la, olu de be demen don ſenforotigi ma baarako la.

5/ Jiriſenforo baara in be se ka joyorø jumen fa an ka dugukolonon kunbenbaaraw la ?

Jiriſenforo in be se ka damine dugukolonon kunben baarabolo wa-

leyali san filanan (2n) kono. O b'a ſorø jiriſenforo baarabaga kalanna. O b'a ſorø fana dugutøn baara sabatira bensira bo. Jiri suguya da berebennen ſen be se ka ke ka baara damine. jiriſenforo sigisan folø kono, dulendijiriw dorøn de be laben. San folø walima filanan k'o fe, n'o y'a ſorø baara sabatira, jiridendumutaw be se ka baara.

Jiriſenforotigiw kalannen ko jiriſen dumutaw labencogo la, ani jiri wrew, an be se ka kene di o jiriw labenni fana ma.

6/- Ladilikan gelø danmadøw

a./ A kafisa dugu makolajiri misen hake ka jatemine sanni baara damineni ce.

b./ Baara sabatiwalew labenni wajibiyalen don dugutøn kan.

c./ Jiriforo labenni : jiriforo ni jiri turulenw ladoncogo ka kan ka nejini sanni jiriſenforoko ka damine.

d./ Ji-ni-kungo ka lasigiden ani ſenke baarada ka lasigiden be ladilikanw di jiriſenforo baarabaga ma.

Nin ſebenna Filipu Hiyemustra fe, n'o be dugukolonon kunben baarada la Kucala.

A bayelemana Tumani Yalam Sidibe fe.

Jiri ni nakoforo nafa ka bon cikela ma haali

Ofisi ka 1990 san malogosi laben

Dugu 150 de be Ofisi kono. "duguyiriwatōn" ni tōn gansan ye 147 ye.

Bi-bi in na, "duguyiriwatōn" ni tōn gansan be baara ke ni malogosilan 450 ye. O malogosilanw na, 50 ye malofiyelan sugandilenw soro.

Fee're minnu tigera kanpani laben kanma olu file :

- Malogosilanw labenni waati : tile 60 k'a ta Okutoburukalo la, ka n'a bila nowanburukalo laban na (kalo 10' fo kalo 11' laban na).

malogosilanw kolosili waati : nowanburu kalo 1990 san fo ka taa se 5 an kura marisikalo na (1991 san)

- Mekanisenbutikiw be dayelen sekitarikelen-kelenna bēe kono. Minen misenninw caman na soro yen.

- Mekanisen kelen , sekiteri o sekiteri.

- Cikela fila (2) wali saba (3) be na bila sekiteri kelen-kelenna bēe la, ka sudelikemasin d'u ma, ani malogosilan baaraminen misennin bēe.

Nin ye ladilikan danmadow ye, ka jēsin dugu malogosi jekulu jēmaaw ma :

- dugu batesiw n'a moteriw ka kan ka dilan ka kejne ni waati ye.

- K'an ladonniya, walasa soro be taa jē, ani k'an balimamusow lafiya. Malofiyelan feereta be "ARPON" na.

Léon "Safa" (cikékalanyorō) baarakela dōw

Ni duguyiriwatōn wali tōn gansan y'a jini, u b'a soro.

An b'an sinsin malofiyelanko kan. Mun na an b'an sinsin o kan ?

- barisa malo suuruto, an balimamuso dōw be malo bila kala fe.

- ni malo suurubali gosira, dōw fana b'u ka tali ke o la.

- jēmogow ka gatigiw sōn hakili la. Walasa tijenni kana caya.

Malogosilan ka soro ye dugu ka

soro ye.

Dugu ka soro dulonnen don malogosisara de la.

Bēe k'i jija walasa dugu soro ka jidi.

- Ni malogosilan dōgoyara dugu malo ma, jēmogow k'a dōn k'u be se ka dōwera soro "ARPON" ateliye la.

Sidi Lamini Samake.

Sene musakaw nasira dōw Ofisi kono

N'i ko k'i da be se sene musakaw ma, f'i k'a nasiraw dōn walasa i ka kuma be faamu. Ofisi seneke law haminkoba ye malosi ni senein soro li y'u bolo tuma bēe, sanga ni waati bēe la.

- Malosi kerékerénnenn :

Malosi kerékerénnenn be sene duguyiriwatōn kono seneke jekulu jēmaaw ka mogō yamaruyalenw fe. Ofisi wulila k'i jo k'o kunnafoniw latemen seneke la jekulu jēmaaw ni jōgon ce, walasa malosi kerékerénnenn ka caya. Nk'a jirala ko san saba o san saba, malosi ka kan ka yelema walasa a kana tijé. Ofisi cikékfoda o cikékfoda, olu ka kan ka seneke law lafaamuya u k'a dōn ko malosi kerékerénnenn sene ni man kan ka temen san saba kan. N'a temenna o kan a be tijé. Walasa malosi ka kisi tijeni ma, fo nin fēn folenw ka sabati.

- Tubabunogow

N'i ye do fo siko la, i ka do fo nogokow la.

Nogfinman, senein ani telemisi, olu ye tubabunogoye minnu be ke forow la. Nka seneke jekuluw t'olu soro f'u ka temen sira dōw fe, i n'a fo :

«efudewe» (F.D.V.) n'o ye serwisida ye min be demen don seneke law ma «ARPON» baarabolo ka yamaruya kono,

- «BNDA», o ye seneke law ka banki ye, ani jakokela werew, minnu yamaruyalen don.

duguyiriwatōn ni nin jekulu folenw be jōgon sira taama nin baara folen ninnu sabatili hukumu kono.

Anw fe Ofisi kono, tubabunogō be don senefenw kōrō ni lakolidenw ka ladilikan ye min be latemen duguw kono seneke jekulu jēmaa fe. Nin tubabunogō folenw si te don abada fo sinsin ka ke lakolidenw ka ladili kan. O kunnafoniw be latemen duguw kono tile tan ni duuru o tile tan ni duuru, seneke jekulu jēmaa yoro.

Nin ye kunnafoni ye min labenna je-ka-baara kono.

Ka bō Ndebugu Yaya Jara, senekekuntigi dankan, ani Musa Tarawele, Zafukuntigi, yoro.

Malogosimasin jekulu w.

Malogosi ye baara ye, baara min ni Ofisi tun b'o k'en'a ka malogosimasin belebelebaw ye, k'o sara mine malo la.

O malo gosisata tun ye kilo 120 ye tōni na. Tuma min ni duguw ka yērēta nana, yiriwalitonw sigira. A jirala k'a fo, ko yērēta te se ka sabati, fo duguw ka se ka baara dōw donita. O sababu la, yiriwalitonw y'u nesin malogosi ma folo, ka mōgōw sugandi, minnu kalanna Ofisi yiriwali sērewusida fē, baara-in kēcogo la. Malogosi-baara sinnnen bē jekulu minnu kan, olu file nin ye :

1. Minenw marabaa.

O ka baara bē nesin minenw marali ma, dugu kōnō. Minen fen o fen mana na dugu kōnō, a b'o don a ka magasan kōnō. Kaye b'a bolo, minenw donnin'u boli bē seben min kōnō.

2. Masinw taamabolo

Walasa forotigiw kana fōjōgōn kō, jekulu sigilen bē dugu kōnō, min ka baara nesinnen don masinw taabolo dantigeli ma. O jekulu de bē ben a kan, ko malogosi ka kan ka damine nin foro in na, ka taa nin sira in fē. Mōgōsaba, walima mōgōduuru de bē nin baara in kē.

3. Gasuwali marabaa

Ale de bē jatamine kē gasuwali ni tulu ani geresi santa hake la. Gasuwali ni tulu ani geresi sanni; u tali ka se dugu kōnō; u marali n'u dili masin-

tigiw ma, o bēs ye ale ka baara ye. Kaye b'a bolo, gasuwali donnin'u boli bē seben min kōnō.

4. Malogosilaw

Masinbolila kelen ani baaraden duuru walima woɔrɔde ye o jamakulu ye. Baaradenw de bē malonaga ce

6. Malo gosisara minebaa

Ni forotigi min ka malo gosira, malo gosisara minebaa bē o ka bore hake sōro kunnafonidibaa fē, k'o da seben a ka kaye kōnō. Malo gosisara hake ye kilo 80 ye, tōni na. N'a ye jate bō, a bē forotigi kunnafoni a ka malo gosisara hake la. Ni gosisara minenén cayara, a bē mobili jini, ka bore nin-nu doni ka se feereyōrōla. Malo gosisara wari bē yērēkē nincogo la :

kilo 80 o kilo 80,
kilo 10 ye gasuwali sōngō ye

kilo 80 o kilo 80,
kilo 25 ye baaradenw sara ye

kilo 80 o kilo 80,
kilo 35 ye masin sōngō n'a ladonnisōngō ye
kilo 80 o kilo 80, kilo 10 yedugu ninyōrō ye.

7. Warimara-baa

Yiriwalitonw mana nafolo min sōro, i n'a fo dugu

ninyōrō malo gosisara la, ale de bē o mara. Malogosi siratēge la, musaka minnu bē ke kanpani damine na, o kunbabaw file nin ye : gasuwali ni tulu ni geresi sanni, kayew sanni, ganw (tēge latangalan) ni nunnabiriw sanni. Musaka si te ke dugu ka yamariya kō. Kaye b'a bolo, wari donnin'u boli bē seben min kōnō.

5. Kunnafonidibaa

Ale de bē masinbolila kelen-kelen-na ka baarakelenw kunnafoni ta a ka kaye kōnō, tile o tile. Ni dōgōkun dafara, a ka kan ka jekulu kunnafoni, baara kelenw na. Ale de bē forotigi kelen ka bore gosilen da fo malo gosisara minebaa ye.

Musa Banjugu Fotana
D.P.R., Nōnōn

Maanajegen ani Poyi kene

Ngolo ni Yuba ka nin kalo baro

DIBI NI YEELENBA

E ce ! i kerefile

Fen do b'i kere fe, fen in ka jugu
i y'a ye wa

N'i y'a ye, an k'o bolifen jugu in
kana an soro
ka ke an sigiogon ye.

O fenjugu ye mun ye ?
Kalanbaliya dibi, dibi min n'i donna
a la, a b'i ka jetaa nagasi ;
hali hadamadenya numan, i te se
k'o dilan.

E ce ! i Kere file tugun
Fen do fana b'i kere fe,
Fe nooro ka bon kosebe,
a nooro bonya kojugu, an b'a wele
ko yeelenba.

An ka wuli yeelenba in kana taa
k'an to.

O fen noorma, n'an b'o wele ko
yeelenba, o ye mun ye ?

Kalan, kuma lasurunya na : haliku-
kalan.

N'i y'a don kosebe, i ka ko caman
be nogoya.

Mamutu Jara Majanbugu
sekeriteri, Fana mara la

JAMANA SOROFÉ : Dɔnniya ni faamuya jensén-baranin.

Ka Malidenw bée lajelen kunnafonni sanga niwaati bëet tijé ni jélenya kan, o de ye "JAMANA Faamuya yiriwatón" sigikun ye. O siratége la, magwan caman kéra an ka kanw yiriwali la.

"Jekabaara" b'o sementiya, o ye Jamana ka seben jensenta dō ye. Nka baara min don, a ka gelén, a kuntaala kajan, bawo, Malidenw 90% si te seben don. "Jamana cakeda" k'o ko in te se ka ye ka to yen ten.

SOROFÉ ye mun ye ?

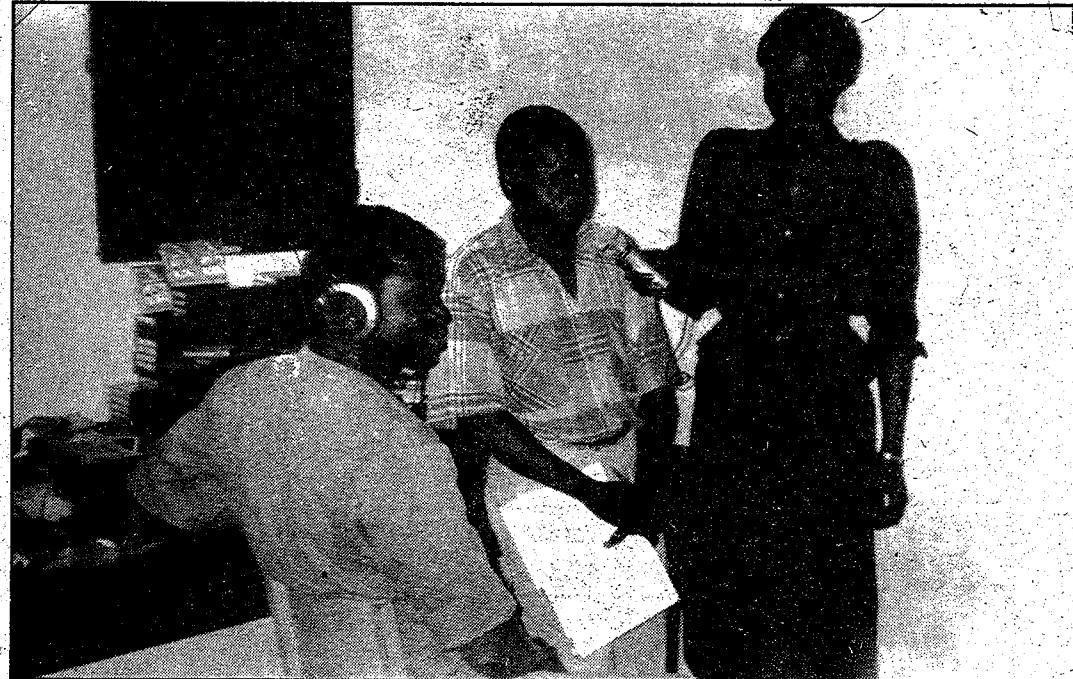
Sorofé ye kunnafoni nafamaw de lasagonnen ye kumabaranin (kaséti) kono. "JAMANA Faamuyayiriwatón" ka demen don ka taa an balima sebendónbaliw ma.

Sorofé ye kono cénin ye. A b'an ka kungow kono. A kasikan ka di, a koro kadun. N'a ye kasiadamine, kodonnaw b'u tulo kerebolosigi. A kasikan bë don kono fó, ka kalo kono fó, ka san kono fó. Ni "JAMANA Faamuyayiriwatón" y'a ka kumabaranin tögoda SOROFÉ la, o n'a koro bë nögón na.

- JAMANA SOROFÉ kuntilenna
SOROFÉ ye kunnafoniminé kumata de ye an yérew ka kanw na. An ka maakorow n'an ka dɔnnibaaw kumayoró don. Djiné dɔnniya kura minnu bë se ka yéléma don miiri ni walela, netaa kono, kunnafoniw diyoró don. Kunfinya keleli ni kuma ye, JAMANA SOROFÉ ka baara file !

Dilancogo ni jensecogo

"SOROFÉ bë bë kalo fila-fila. Bëko kelen bë ben baranin" ba kelen ma. A baarakelaw ye mög saba ye. U bë baaraw boloda, ka kunnafoniw nini. Kantali ni korfó labenni n'a baara misennin tow bëe bë ke SOROFÉ

Kabou numan fe : Mamadou Bakari Kulubali, Abdul Razak Menta, Kajatu Ture ko Dado

dagayoró la.

"Jamana Sorofé" ka di mögow ye kosebë ka d'a ka mandiya kan.

SOROFÉ baraninw

K'a ta 1986 san na (SOROFÉ sigisan), ka n'a bila 1991 san in na, SOROFÉ ye kumabaranin tan ni naani de labo. An b'o danmado kofaw ye :

- Baranin fólo : Mali folifénw : u koro n'u mankutu (Siriki Jabaate)

- Baranin filanan : Jeliya : Banzuman Sisoko, Siramori Jabaate, Fanta Danba koroBa (u kumakan sanni u ka faatu), ani Jeli Baba Sisoko.

- Baranin duurunan : Bamanantogow (Yirice Bagayoko)

- Baranin wòrònán ni wolonwulan-nan : Farafin buruju (Hasim So)

- Baranintannan nitann ni kelennan : Hiji : Hijidenw ka kan ka baara minnu ke.

- Baranin tan ni sabanan : SIDA
Baranin minnu bë na bë sooinin

- Muso bolokoli : a masibaw n'a danbew

- Sinankunya

- Bange bolodali.

An balimaw, SOROFÉ bë dilan aw de ye. Anw sago ye SOROFÉ ka jense Malí fan bëe fe. Baranin kelen songo ye dörömé keme ni bi duuru ye (d. 150). JEKABAARA bë se aw ma sira min fe, aw bë se ka SOROFÉ soro o sira kelen fe, walima JAMANA nemogoso la Wolofobugu, k. 2043. Bamako.

SOROFÉ NEKULU

- Gansili kuntigi :

- Alfa Umaru KONARE

- Baara bolodabaa :

- Abdulayi BARI

- Labenni Nemaa :

- Kajatu TURE ko DADO

- Labennikulu :

- Mamadou Bakari KULUBALI
Abdul Razak MENTA